

Saksbehandler: Svein Mathias Køhn

Referanser:

SKR 7/09, KR 6/09

Saksdokumenter: (Ikke til MKR)

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
13.01.2009	2009013 Situasjonen for lokalkirken vedlegg KR sak.doc	32072

Statsbudsjettet 2010. Prioriteringer for det helhetskirkelige området

Sammendrag

På bakgrunn av de innspill som er kommet, den bevilgning som er gitt for 2009 og ut fra en helhetskirkelig vurdering av den økonomiske situasjonen i Den norske kirke, foreslår Kirkerådet følgende prioriteringer i statsbudsjettet for 2010:

- Trosopplæringsreformen
- Menighetsprestestillinger i menigheter med sterk befolkningsøkning og spesialprestestillinger.
- Diakonal satsing
- Valg og demokrati
- Kirkelig FoU virksomhet
- Kirke og kultur
- Bærekraftreformen - Klima og miljø

Nærmere begrunnelser for disse prioriteringene er gitt i saksorienteringen nedenfor. Dette er i hovedsak forslag til bevilgninger for å følge opp tidligere vedtak, slik at disse kan gjennomføres etter de planer som foreligger og på en slik måte at effekten av disse kan bli best mulig i forhold til de mål som er fastsatt.

Samtidig mener Kirkerådet det er grunn til å peke på en del andre områder der Den norske kirke står overfor store utfordringer. Det gjelder:

- Lokalkirkens økonomi
- Vedlikehold og oppdatering av kirkebygg, merutgifter for fredede og verneverdige kirke. Videreføring av rentekompensasjonsordningen.

Forslag til vedtak Mellomkirkelig råd

Mellomkirkelig råd tar det fremlagte forslag til orientering med følgende kommentarer:

Forslag til vedtak KR

1. Kirkerådet vil uttrykke bekymring for lokalkirkens økonomi og vil sterkt understreke behovet for økte tildelinger til lokalkirken. Spesielt trengs det tiltak overfor de små fellesrådene. Kirkerådet vil videre understreke behovet for økt tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene og bekymringen over det manglende vedlikeholdet av kirkene.

Kirkerådet mener rammene for rentekompensasjonsordningen bør økes og bli en fast ordning.

2. På de felleskirkelige tiltakene vil Kirkerådet prioritere Trosopplæringsreformen, prestestillinger i menigheter med sterk befolkningsvekst og spesialprestestillinger, diakonal satsing på sentralt, regionalt og lokalt nivå samt ressurser til arbeidet med valg og demokrati.
3. Kirkerådet ber om at det fra statlige kulturmidler i 2009 økes tilsvarende i 2010 slik at den kirkelige kultursatsingen kan utvikles i alle bispedømmerådene.
4. Kirkerådet peker på behovet for økt tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken/menighetene utover de 4 mill kr som er bevilget for 2009.
5. Kirkerådet ber om at det nå stilles bevilgninger til disposisjon både sentralt og regionalt slik at Den norske kirke engasjement rundt klima, miljø, forbruk og rettferdig fordeling/fattigdomsbekjempelse internasjonalt kan følges opp. (jfr. Kirkemøtets vedtak i sak KM 5/08 Bærekraft og skaperverk og sak KM 4/07 Truet liv – troens svar.)

Saksorientering

Budsjettet for 2009

Når Kirkerådet skal foreslå prioriteringer på statsbudsjettet for 2010 på det helhetskirkelige område, er dette gjort på bakgrunn av tidligere forslag fra Kirkemøtet/Kirkerådet og de bevilgninger eller mangel på bevilgninger som er gitt i løpet av de senere årene.

Følgende endringer er vedtatt i henhold til St.prp.nr. 1 (2008-2009) for budsjettåret 2009 fra Kultur- og kirke departementet:

- 1) 25 mill kr i økning til trosopplæring, slik at den totale bevilgningen nå er opp på 150 mill. kroner i 2009.
- 2) 7,5 årsverk, dvs. ca. 5 mill kr til Kirkerådet og bispedømmerådene til demokratireformen
- 3) 2,4 mill kr til presteskaper med bakgrunn i prostereformen. Midlene i 2009 er øremerket til å styrke prostereformen i enkelte prostier med særlige betjeningsmessige utfordringer som følge av vanskelig rekruttering, store geografiske avstander eller høyt befolkningstall per prestestilling.
- 4) 2 mill kr til drift av nytt medlemsregister
- 5) Tilskuddet til kirkelige formål økte med 8,7 mill kr. Nedenfor vises en tabell over utviklingen fra 2005. Utover tilskuddet til Nidaros pilegrimsgård er det ingen nye formål med i tilskuddsordningen. Dette tilskuddet var nytt i budsjettet i 2008 og er nesten fordoblet i 2009.

Tilskudd til kirkelige formål (post 71) (Tall i 1.000 kr)	Budsjett 2005	Budsjett 2006	Budsjett 2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009
Sjømannskirken	49.300	52.000	55.500	59.900	62.900
Døvekirkene	6.250	7.150	7.600	8.800	9.200
Kristen Arbeid Blant Blinde	260	280	290	300	300
Stiftelsen Kirkeforskning	4.500	4.700	4.900	5.200	5.400
Diakoni, undervisning og kirkemusikk	84.000	94.900	99.000	103.250	107.800
Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep	1.050	1.100	1.350	1.900	1.950
Samisk bibeloversettelse (Det norske bibelselskap)	1.200	1.250	1.300	1.350	1.400
Nidaros pilegrimsgård	0	0	0	650	1.100
Sum	146.560	161.380	169.940	181.350	190.050

Tilskuddet til diakoni, undervisning og kirkemusikk, som er en videreføring av nivået for 2008, disponeres av bispedømmene og finansierer ca. 135 kateketstillinger og 155 diakonstillinger.

6) 5 mill kr for å styrke kirke og kultur under kap 320, post 01.

7) 0,5 mill kr til etablering av en særskilt sørsamisk menighet.

8) Det statlige driftstilskuddet til de kirkelige fellestrådene avvikles i 2009. Tilskuddet har vært redusert hvert år etter at det ble innført. Reduksjonen fra 2005 fremkommer i tabellen nedenfor. Kun 10 mill kr er igjen på tilskuddsposten på budsjettet.

Tilskudd til kirkelige virksomhet i kommune(post 72) (Tall i 1.000 kr)	Budsjett 2005	Budsjett 2006	Budsjett 2007	Budsjett 2008	Budsjett 2009
Driftstilskudd til kirkelige fellesråd	64.700	49.520	44.100	20.000	0
Andel av forsikringspremie, kirkebygg	17.000	17.000	15.000	9.000	0
Kirkebyggdatabasen	4.750	5.000	4.500	5.000	0
Brann og innbruddsforebyggende tiltak, kirkebygg	3.000	3.000	2.000	2.850	0
Energiøkonomiseringstiltak, kirkebygg	1.000	1.500	1.500	1.500	0
Ansvars- og ulykkesforsikring fellesråd	1.250	1.250	1.200	650	0
Kopieringsavgift, etablering og utvikling ny ordning	0	2.300	0	0	0
Tilskudd til sentrale felt innen kirkebyggfeltet KA	0	0	0	0	9.000
Tilskudd til NIKU	0	1.000	1.000	1.000	1.000
Lokalt medlemsregister	800	900	900	0	0
Sum	92.500	81.470	70.200	40.000	10.000

9) Tilskuddet til forsøks- og utviklingstiltak i kirken blir videreført med samme beløp, 4 mill. kroner som i 2008. Siden disse tilskuddsmidlene kom inn på statsbudsjettet i

- 800 mil kr i økt investeringsramme for å bidra til en ekstraordinær innsats for å sette i stand kirkebygg (over Kommunal- og regiondepartementets budsjett). Siden ordningen ble innført i 2005 er den samlede låneramme på 2,1 mrd. kr. Rentene kompenseres og lånene gis med basis i et serielån i Husbanken med 20-års løpetid.

Denne oversikten viser hva det har vært mulig å få til og hvilke områder som er blitt prioritert eller nedprioritert og hvilke tiltak som ikke har fått politisk tilslutning.

Utfordringer for kirken i de nærmeste årene

Den norske kirke står overfor store utfordringer både som statskirke, folkekirke og trossamfunn. Det gjelder utrednings- og utviklingsarbeid i forbindelse med oppfølgingen av den politiske avtalen av 10.april 2008 og Stortingsmelding nr 17 (2007-2008) Staten og Den norske kirke. Departementet står for hovedarbeidet, men også Den norske kirke ved Kirkemøtet må spille en sentral rolle i utviklingen av fremtidige ordninger og den indrekirkelige organiseringen i et nært samarbeid med departementet.

Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke ønsker å invitere mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. I forbindelse med dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd har kirken kontakt med en stor del av befolkningen. Disse ritualene er viktige hendelser for den enkeltes liv og gir gode rammer for fellesskap og livstolkning. Slike møtepunkter representerer også en stor utfordring for kirken, dersom oppslutningen om disse kirkelige handlingene skal videreføres og fordypes. Dette gjelder ikke minst knyttet til de mange samtaler som finner sted i forkant og etterkant av disse ritualene, og oppfølgingen knyttet til trosopplæring, konfirmasjonsopplæring, ekteskapskurs, samlivsgrupper, sorggrupper osv.

Kirken gjør seg ikke selv, den fungerer kun der mennesker møtes og skaper relasjoner og felleskap, der troslivet fordypes og kirkens oppdrag fornyes i former og handlinger som er tilpasset tidens behov.

Kirkerådet ser med bekymring på den økonomiske utviklingen som har skjedd sett i relasjon til de oppgaver Den norske kirke skal ivareta. I lokalmenigheten nedlegges det et omfattende frivillig arbeid på mange sektorer, men i vårt moderne samfunn stilles det økte krav på mange felt som gjør det nødvendig at den kirkelige organisasjon og administrasjon oppjusteres. Medlemmer som engasjerer seg i menighetsråd og frivillig arbeid går trette bl.a. fordi de administrative rammene og tilrettelegging i stadig mindre grad kan ivaretas. Dette skyldes at stillingsressursene i hovedsak kun har kapasitet til å ivareta de nødvendige, formelle administrative oppgavene. Denne utviklingen har skjedd over tid, og må delvis sees på som en god og nødvendig utvikling og profesjonalisering, men den har gått på bekostning av menighetens og stabens muligheter til å legge til rette for det alminnelige menighetsarbeidet og kontakten og veiledningen overfor kirkens medlemmer.

Bispedømmerådene prioriteringer

Stiftsdirektørene og Kirkerådets administrasjon har hatt samtaler om prioriteringene på statsbudsjettet under Kirkemøtet 2008. Det vises også til stiftsdirektørens brev til departementet i februar i år om den økonomiske situasjon i bispedømmerådene der flere bispedømmeråd har hatt ett betydelig merforbruk i 2008.

På neste side finnes en oversikt over hvilke satsingsområder som anbefales prioritert fra bispedømmerådene for 2010.

Det foreligger ikke forslag fra alle bispedømmeråd. Flere av rådene har imidlertid gitt utfyllende merknader til de områder som er prioritert og også fremmet forslag til flere andre poster.

Trosopplæringsreformen prioriteres høyest av de fleste bispedømmeråde. På andre plass kommer behovet for flere presteressurser både når det gjelder menighets-prestestillinger i områder med sterk befolkningsvekst og spesialprestestillinger.

<i>Bispedømmerådernes prioriteringer</i>	Oslo	Borg	Hamar	Tunsberg	Agder og T.	Stavanger	Bjergvin	Møre	Nidaros	Sør-Hål.	Nord-Hål.
Kap 340 Kirkelig administrasjon											
Trosopplæring	4	1		2	2	1	1	3*)	1	1	
Demokratiutbygging/folkevalgtopplæring		4					2	3*)		3	
Tilskudd til diakonistillinger	5	5			4	3		3*)			
Tilskudd til kateketstillinger		5									
Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak (FoU)	6			4							
Rekrutteringstiltak til kirkelige stillinger									2		
Integrering av funksjonshemmede									3		
Gudstjenestereformen	8				1*)			3*)	4	4*)	
Ungdomskonsulent/prosjektkoordinator					5						
Tilskudd til Nidaros domkirke									5		
Økte ressurser på bispedømmekontoret	3		1					2			
Skaperverk og bærekraft				6				3*)			
Kirkelig kultursatsing: Oppfølging av kulturmeldingen	7	3		5	3*)				6	2	
Kirkemusikk			2	7	3*)			3*)			
Kap 341 Presteskapet											
Prestestillinger i områder med sterk befolkningsvekst	1	2*)		3	1*)	2*)	1	1	1	6	
Spesialprestestillinger	2	2*)	1			2*)	2		3	5	
Kompetanseheving for prester i forbindelse med kirkens reformer					1*)				2	4*)	
Livsfaseorienterte tiltak for prester					6						
Andre finansieringsposter											
Lokalkirkens økonomi		6		1							

Tallene viser hvilke områder som er prioritert. Et 1-tall er førsteprioritet, et 2-tall er annenprioritet osv. En stjerne (*) viser at området er nevnt sammen med en annen prioritering.

Prioriterte tiltak med Kirkerådets forslag til budsjett og nærmere begrunnelse:

1 Trosopplæringsreformen, kap. 0340 post 75

Reformen ble igangsatt i 2004 med bakgrunn i Inns. S. nr 200 (2002-2003) og St.meld. nr 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid. Reformen har vært gjenstand for mye positiv oppmerksomhet og har vært gjennomført i ulike faser. Kirkemøtet drøftet saken (KM 7/08) og vil på møtet i 2009 drøfte plan for trosopplæring.

Etter forsøks- og utviklingsfasen fra 2004-2008 er reformen fra 2009 inne i en gjennomføringsfase. Tidsperspektivet har vært 10 år. Det er ønskelig at gjennomføringsfasen kan trappes opp slik at alle menigheter raskere kan gi tilbud om trosopplæring.

Kirkemøtet og Kirkerådets anbefaling er at trosopplæringsreformen beholdes som særskilt satsingsområde med øremerket tilskudd over kap. 0340 frem til reformen er innført i alle menigheter. Kirkemøtet har bedt om at det utarbeides en forutsigbar opptrappingsplan.

Kirkerådet ønsker en raskere opptrappingsplan slik at alle medlemmer, med særlig vekt på de døpte, kan få tilbud om trosopplæring før 2013. Også bispedømmerådene er opptatt av dette for at motivasjonen opprettholdes i menighetene og at Den norske kirke blir i stand til å følge opp sitt medansvar for de 850 000 som trenger trosopplæring – nå.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet ber om en økning av rammene i 2010 på 77,5 mill kr slik at den samlede ramme utgjør 227,5 mill kr. i 2010.

2 Menighetsprest stillinger og spesialprest stillinger, kap. 0341 post 01

Alle bispedømmerådene peker på behovet for styrket bemanning. Mange viser til den sterke befolkningsveksten i visse områder og nyorganiseringen av prestedtjenesten. Flere bispedømmer peker på at i mange sokn må én prest alene ivareta prestedtjenester for langt over 5.000 kirkemedlemmer. Enkelte steder ligger det på over 7.500 medlemmer.

De nye tjenesteordningene og økt befolkningsvekst i mange menigheter har medført et betydelig behov for presteressurser, som av Presteforeningen er kvantifisert til i overkant av 200 årsverk. Flere av bispedømmene peker nå på behovet for økte ressurser både i menighetsprestestillinger og i spesialprestestillinger. Det er en forutsetning at kirken skal ha nok ressurser slik at alle som ønsker det skal få den geistlige betjening det er behov for.

Videre peker flere av bispedømmerådene på spesielle behov i sine bispedømmer:

Befolkningsveksten i Oslo er stor sammenlignet med andre deler av landet. Oslo bispedømme peker på behov for nye prestestillinger i bl.a. Fornebu, Bjørvika, Oslo sentrum, Ensjøbyen, Kværnerbyen, Nydalen og Søndre Nordstrand . Videre er det behov for en stilling for befolkningsgruppen under 30 år, en fengselsprest og en samisk prest. Oslo bispedømmeråd peker også på behovet for minimum en ny stilling til det informasjonsfaglige området knyttet til kontakt og kommunikasjon med offentligheten, samt økning i personalavdelingen, knyttet til oppfølging av langtidssykemeldte.

Borg bispedømme har hatt en befolkningsøkning på 70 000 de siste 10 år. Økningen av prestestillinger er kommet som en følge av prostereformen og ikke ut fra økt befolkning. Videre ønsker bispedømmerådet midler til en fengselsprest til det nye fengslet som åpnes i Halden i april 2010.

Agder og Telemark bispedømme peker på behov for nye prestestillinger med tanke på liturgireformen og ressurser til utbyggingsområder.

Stavanger bispedømme peker også på stor befolkningsøkning og at det er flere sokn med 5.500 – 7.500 kirkemedlemmer som bare har en prest samt at det har vært en tilvekst i bispedømmet på 6.-7.000 medlemmer pr år, mer enn en gjennomsnitt menighet.

Bjergvin bispedømme peker på behov for å styrke prestedtjenesten i områder med sterk vekst i folketallet i forbindelse med innføring av gudstjenestereformen.

Møre bispedømme peker på behovet for flere prester for å følge opp arbeidsmiljøundersøkelsen som KIFO har utført. Prestene er for få til å dekke de oppgavene de står overfor.

Nidaros bispedømme understreker behov for en studentprestestilling ved Høgskolen i Nord-Trøndelag samt styrke prestedtjenesten ved fengselet i Trondheim.

Sør-Hålogaland bispedømme peker på behov for en stilling som fengselsprest og en som studentprest, samt tilførsel av ressurser til å følge opp det spesielle ansvar for den lulesamiske språkgruppa. Det viser seg vanskelig å følge opp samisk kirkeliv i bispedømmet uten tilføring av språklig og kulturell kompetanse.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet mener at en styrking mht. stillinger som menighetsprester må ses i sammenheng med ny tjenesteordning for prestene og menigheter med sterk befolkningsvekst. Det er et økende behov for nye stillinger hvis ikke belastningen på de som er i tjeneste skal bli for stor.

Videre har Kirkerådet i flere år understreket behovet for ulike typer stillinger for spesialprester overfor medlemmer som befinner seg i en særskilt situasjon.

Kirkerådet ber om at det gjennomføres en opptrappingsplan for prestestillinger over 10 år med 20 stillinger i året hvorav 3 spesialprestestillinger pr. år. Det bør spesielt fordeles prestestillinger til menigheter med sterk befolkningsvekst.

3 Diakonal satsing

Kirkemøte 2007 vedtok ny plan for diakoni. Det er nå behov for økte ressurser for å få planen gjennomført. KM-vedtak 06/07 sier at "Kirkerådet og bispedømmerådene har et særlig ansvar for å inspirere, veilede og legge til rette for det lokale arbeidet. Prioritering av diakoni må inn i det sentrale budsjettarbeidet."

Flere bispedømmer peker på behovet for diakonistillinger.

KA har meldt behov for at det bevilges 50 % tilskudd til 10 nye prostidiakonstillinger og 10 nye diakonstillinger, og at denne tilskuddsposten justeres i.h.t. lønnsutviklingen.

Sist det kom tilskudd til nye diakonstillinger over statsbudsjettet var i 2002. Den gang ble det gitt midler tilsvarende 10 stillinger. Pr. i dag har kun hver sjettede menighet en diakon (155 stillinger over statsbudsjettet). Plan for diakoni må følges opp av nye stillingsressurser om den skal få den ønskede virkning. Nye stillinger bør opprettes der

bispedømmer har fellesråd som har finansiering klar for 50 % lønnsressurs gjennom givertjeneste, kommunale tilskudd, samarbeidsprosjekt o.s.v.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet har registrert at Stortinget understreker betydningen av kirkens diakonale virksomhet. Den nye diakoniplanen gir menighetene mulighet for å planlegge arbeidet på en langt bedre måte. Det er behov både for tildelinger til sentralt og regionalt nivå for arbeidet med innføringen av planen. I mange menigheter står kirken overfor store diakonale utfordringer. Med et forholdsvis lite tilskudd vil menigheter kunne gjøre en verdifull innsats med positive virkninger for mange mennesker.

Kirkerådet foreslår at det bevilges tilskudd til minimum 20 nye diakonstillinger med 50 % dekning. Videre foreslås det at bispedømmerådene og Kirkerådet gis økte tildelinger for innførings-, rådgivnings- og informasjonsarbeidet med reformen i størrelsesorden 2 mill. kroner.

4 Valg og demokrati

Kirkerådet arbeider nå med å planlegge og tilrettelegge for gjennomføring av de kirkelige valg i 2009. Det er behov for midler framover for å holde det sentralkirkelige valgsekretariatet operativt samt mulighet for å kjøpe tjenester i arbeidsintensive perioder.

For å tilrettelegge og koordinere et stort menighetsrådsvalg med målsetning om å øke velgeropplutningen, trengs store ressurser. Kirkerådet har identifisert en rekke tiltak som kan iverksettes. Vi tror at det må satses på mange ulike tiltak og det utarbeides en egen tiltaksplan som beskriver tiltakene nærmere. Erfaringer fra valget i 2009 vil bli brukt i planleggingen i 2010

Kirkerådets forslag

Kirkerådet foreslår en bevilgning på 5 mill. kroner på området valg og demokrati i 2010 og 73 mill kr i 2011.

5 Kirke og kultur

Kirkemøtet 2005 behandlet Den norske kirkes kulturmelding "Kunsten å være kirke" og foreslo en rekke tiltak til oppfølging av meldingen. Sentralt var ønsket om å fremme et mangfold av kunst- og kulturuttrykk og gi nødvendig forutsetninger for dette. Departementet har innvilget kr 5 millioner til å bygge opp kompetanse og et nettverk av kulturrådgivere i Kirkerådet og bispedømmene. I 2009 vil trolig seks bispedømmer kunne være i gang med ordningen, i tillegg til Kirkerådets sentrale rådgiver.

Kirkerådet er glad for at det på budsjettet i 2009 er innvilget midler slik at dette arbeidet kan komme i gang. Vi søker om at posten utvides i 2010 slik at det fra 2010 er kulturrådgivere i alle bispedømmer.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet ber om at det fra statlige kulturmidler bevilges ytterligere 3,7 mill. kroner i 2010 til oppfølging av den kirkelige kultursatsingen.

6 Kirkelig reformarbeid, post 76

Tilskuddsordningen til FoU-arbeid i kirkelig sektor ble etablert i statsbudsjettet for 2003. Dette arbeidet har de siste år hatt en årlig ramme på 4 mill kr. Det er svært begrenset hva slags utviklingsarbeide som kan i verksettes innenfor så beskjedne rammer.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet vil i denne sammenheng også peke på behovet for økt tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, særlig stimuleringsmidler til omstillingsprosesser og prosjekter som kan virke kostnadsbesparende for kirkesektoren og gi en mer funksjonell kirkeforvaltning. Kirkerådet ber om at bevilgningen trappes opp med 1 mill kr pr år fra 2010.

7 Bærekraftreformen – Klima og miljø

Kirkemøtet utfordret i 2007 de sentralkirkelige råd og bispedømmerådene i saken ”Truet liv troens svar” til ”å iverksette en bærekraftreform frem mot reformasjonsjubileet i 2017 som berører all kirkelig virksomhet”. Denne saken, Bærekraft og skaperverk, ble behandlet på igjen på Kirkemøtet i 2008, sak 5/08.

Det er et mål å fremme engasjement og bevissthet om miljøspørsmål i befolkningen. Kirken har hatt et engasjement for dette lenge.

Visjonen er – med utgangspunkt i troen på den treenige Gud:

- Kirken bidrar til å sikre en internasjonal, forpliktende klimaavtale som et steg mot et bærekraftig samfunn.
- Kirkelige miljøer og aktører demonstrerer et bevisst forhold til miljø, forbruk og rettferd.

Den norske kirke arbeider med dette i et økumenisk samarbeidsprosjekt sammen med andre kirkesamfunn og kristne organisasjoner.

Våren 2008 ble det sendt brev til alle partiene på Stortinget der det særlig ble bedt om:

1. Miljøverndepartementets (MD) andel av statsbudsjettet må økes betraktelig.
2. Det opprettes en post på MDs budsjett for miljøvernorganisasjoner som ikke primært er definert som miljøvernorganisasjoner
3. Det settes av midler til lokalt og regionalt miljøvernarbeid av organisasjoner.

For å kunne gjøre en økt satsing er det behov for et godt samarbeid og forutsigbar tilføring av økonomiske midler over statsbudsjettet. Kirkerådet sendte søknad om finansiell støtte på til sammen 1,4 mill. kroner for 2008 til Miljøverndepartementet. Til

tross for positiv velvilje så har det ikke lyktes å få budsjettmidler for 2009. Den norske kirke er opptatt av å bruke sitt nettverk for å fremme en bærekraftig utvikling

Kirkerådet vil be om at det i statsbudsjettet 2010 opprettes en post for miljøvernarbeid av organisasjoner som ikke primært er definert som miljøvernorganisasjoner. Kirkerådet vil be om at det nå etableres en bevilgning til finansiering av dette engasjement og at Kultur- og kirke departementet og Miljøvern departementet avklare nærmere hvor denne bevilgningen skal gis.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet søker om at det bevilges 2,0 mill. kroner i 2010 til miljøvernarbeid på regionalt nivå i Den norske kirke.

8 Lokalkirkens økonomi - kommuneøkonomien og fellestrådene, post 72

Generelt

Lokalkirkens økonomi og rammebetingelse bestemmes i stor grad av de kommunale tilskudd og hvordan kommunen ivaretar sitt ansvar.

Kirkerådet og flere av bispedømmene er bekymret for lokalkirkens økonomi i lys av at KKD har valgt å avvikle det statlige tilskuddet til de kirkelige fellestrådene og at mange kommuner fortsatt sliter økonomisk.

Nidaros bispedømmeråd har i møte 11.12.08 uttalt seg om dette.

I vedtaket heter det bl.a.: "Regjeringen har gitt uttrykk for at en styrket kommuneøkonomi skal gi grunnlag for å styrke også lokalkirkens økonomi. Denne intensjonen stemmer lite med inntrykket bispedømmerådet har. Manger kommuner sliter fortsatt økonomisk og kommunene prioriterer i stor grad andre oppgaver, som det til dels kommer sterke føringer om fra regjeringen." Bispedømmerådet er bekymret for at lokalkirkens rammebetingelser som utarmes.

Kommunene har store utfordringer ved at de tilføres oppgaver uten at kostnadene blir kompensert. For å få kommunene til å følge opp sitt ansvar i henhold til kirkelovens § 15 er det tidligere sendt ut et felles rundskriv fra kirkeminister og kommunalminister. Her ble det pekt på at også den lokale kirke skulle få del i den generelle styrking av økonomien i kommunen (siste gang 30.3.04). Når KKD ikke lenger bevilger midler til fellestrådene, er dette den eneste måten med dagens finansieringsordning at kommunenes ansvar synliggjøres. Dersom ikke den respektive kommune tildeler fellestrådet tilstrekkelig med midler, har ikke Den norske kirke sentralt noen påvirkningsmuligheter i en slik situasjon.

Gudstjenestereformen

Kirkens gudstjenesteliv skal fornyes etter de mål som Kirkemøtet fastsetter.

Gudstjenestereformen skal bl.a. gi større rom for fleksibilitet og valgfrihet i menighetene, mer involvering fra flere deltakere og sterkere stedlig forankring av gudstjenestelivet.

1.9.2008 ble forslag til ny gudstjenesteordning sendt ut til prøving og høring. Høringsfristen går ut 15.9.09 og det tas sikte på at saken skal komme opp til behandling på Kirkemøte i 2010. Etter planen skal det nye gudstjenestematerialet tas i bruk i alle landets menigheter 1.12.2011.

Det er behov for midler til anskaffelse av nye liturgibøker, tekstbøker og salmebøker – dette får store konsekvenser for Fellesrådenes økonomi. Reformen får også konsekvenser for presters og andre kirkelige ansattes arbeidssituasjon.

Det skal i hver soknekirke forefinnes fire sett av de liturgiske bøker som brukes ved gudstjenesten og de kirkelige handlinger. Videre vil hver kirke ha behov for 3 eksemplarer av henholdsvis gudstjenestebok, kirkeårets tekster og salmebok (2 bind), samt to sett av kantoribøker og kantors gudstjenestebok. I tillegg til dette skal det forefinnes et tilstrekkelig antall salmebøker og liturgihefter til bruk i menigheten. Legger vi til grunn et behov på gjennomsnittlig 100 - 150 salmebøker pr kirke, vil dette medføre en utgift på 25 - 38 mill (bestemmelser gitt i Retningslinjer om inventar og utstyr, gjengitt i Gudstjenestebok for Den norske kirke)

For 2011 fremmes behov for å dekke følgende ekstraordinære engangsbevilgninger til innkjøp av:

3 eks av gudstjenestebok, tekstbok og salmebok til hver soknekirke	3 000 000
2 eks av kantoribøker og kantors gudstjenestebok	2 000 000
100-150 salmebøker pr kirke	40 000 000
(bestemmelser gitt i Retningslinjer om inventar og utstyr) Sum	45 000 000

Kirkerådets administrasjon har også gjort en risikovurdering av situasjonen for lokalkirken og det vises til et eget vedlegg om dette.

Kirkerådets forslag

Kirkerådet vil be om at departementet tar initiativ overfor KRD med sikte på å legge sterkere føringer for å benytte noe mer av overføringene til kommunen til de kirkelige utgiftsforpliktelsene, jf. også neste punkt.

Kirkebygg

KR ser med stor uro på at det ikke har vært mulig å sikre finansieringen av et tilstrekkelig krafttak for å redusere den negative utviklingen når det gjelder vedlikeholdssituasjonen for kirkebyggene. Det er i 2007 iverksatt en ny ordning med investeringstilskudd til restaurering av fredede kirkebygg etter kulturminneloven fra Opplysningsvesenets fond.

I 2009 er budsjettet til rentekompensasjonsordningen utvidet med 1,2 mrd kr. Prosessen med å få fram planer og søknader lokalt, tar tid og det er viktig at ferdigprosjekterte prosjekter kan tildeles midler fortløpende. Ordningen har allerede medvirket til å få frem planer og kommunale midler til vedlikehold av kirker. I følge opplysninger KR har innhentet fra Den norske stats husbank (som forvalter ordningen) var det 372 kirker i 194 kommuner som hadde søkt om 1,8 mrd kr ved utgangen av 2008.

Den nye loven om universell utforming får konsekvenser for mange bygg hvor det er behov for å øke tilgjengelighet og funksjonalitet for bevegelseshemmede. Den norske kirke er opptatt av å følge opp lovens intensjoner. God tilgjengelighet er et viktig kriterium for å være en tjenende og åpen folkekirke.

Kirkerådets forslag

Kirkemøtet har flere ganger understreket bekymringen over det manglende vedlikeholdet av våre kirkebygg. Dette gjelder både fredede og vernverdige kirker, men også nyere kirker. Mange nyere kirker har et stort behov for opprustning.

Kirkerådet er glad for og vil understreke betydningen av at rentekompensasjonsordningen blir en fast ordning og at ordningen utvides med midler hvert år. Dette er en billig ordning for staten med positive konsekvenser for kommunene og fellestrådene.

Kirkerådet vil be om at rentekompensasjonsordningen videreføres med 1 000 mill. kroner pr år i 2010-2012.

9. Andre behov

Bispedømmerådene har også pekt på andre behov i sine budsjettforslag. I Kirkerådets forslag har det ikke vært rom for å vurdere dette. Behovene varierer mellom bispedømmerådene og det er viktig at disse har nok kapasitet til å ivareta de økende oppgaver og ansvarsområde som de blir tildelt.

For øvrig vises til sak KR 7/09 *Statsbudsjettet 2010. Prioriteringer for det Kirkerådet.*

